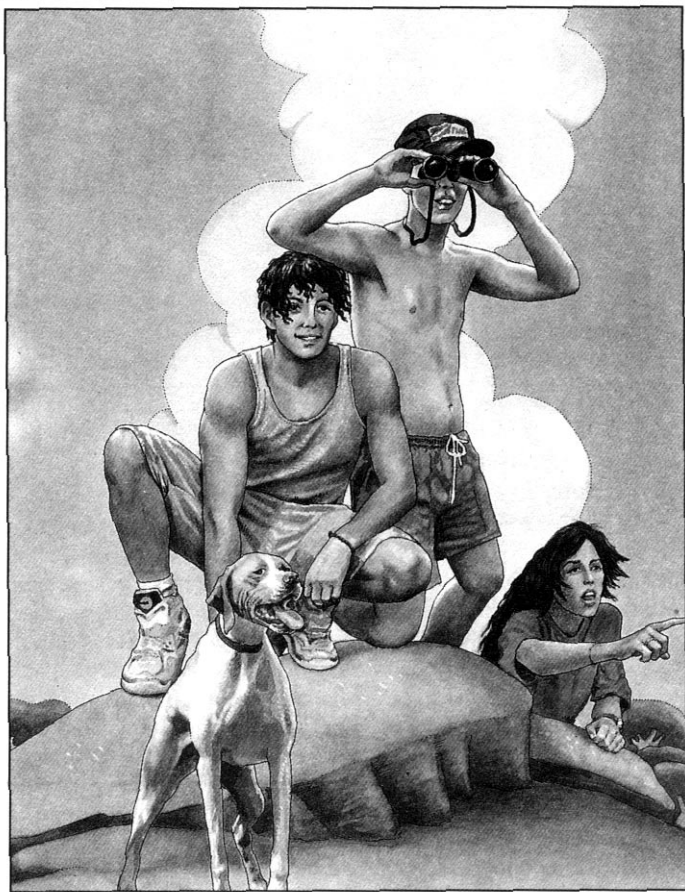

E L M I C A L E T G A L À C T I C

Propostes didàctiques

Uns papers en una capsa

Elaborades per Lluís M. Segrelles

UNS PAPERS EN UNA CAPSA

D E S C R I P C I O

Autora: *Carme Miquel*.

Il·lustracions: *Joan Arocas*.

Edicions Bromera/Alzira, setembre 1994.

Collecció: «EL MICALET GALÀCTIC», núm. 38.

Format: 20,5 x 13, 192 pàgs.

Enquadernació en rústica. Impressió en blanc i negre.

Edat: recomanat, en principi, per adolescents a partir de 12 anys, molt especialment perquè amb un llenguatge amè, sap connectar amb el món actual dels joves, les seues dèries, les seues inquietuds i la seua manera d'entendre el món. D'altra banda, resulta ben significativa l'encertada presentació de problemes propis de la societat actual (separacions matrimonials, preocupació pel medi ambient, etc.) i el seu tractament des de la més estricta normalitat, sense moralitats estantisses ni solucions infal·libles.

RESUM ARGUMENTAL

Sara Monroig decideix escriure els fets que li ocorregueren fa mig any, perquè perduren en el temps. Tot va començar un dissabte 27 de maig. Acabat d'alçar, Josep, germà de Sara, mira per la finestra amb els prismàtics, mentre que ella llig la premsa. Anna, la germana major, els reny, perquè sempre estan observant el pas del tren i no paren de fantasejar amb possibles aventures i embolics. Ells, no obstant això, veuen com algú, tant de matí com de vesprada, llança una revista per la finestra del tren que passa ben a prop de sa casa. Sara, encuriósida, les replega i hi desxifra un missatge amb lletres encerclades que diu «¡Ajudeu-me!». Dos dies després, veuen una xica que llança una pedra embolicada amb un paper que duu escrites les lletres «soc», que Sara dedueix com possible inici de la paraula «socors». El seu amic

Vicent, el quiosquer, proposa de contar-ho a Romeu, el qual opina que cal anar a dir a la joveneta del tren que es deixi ja d'històries fantàstiques.

D'altra banda, la mare dels tres germans els pregunta si tenen cap problema si ella se'n va a Londres uns dies amb el seu pare. Porten dos anys separats, però es tracten entre ells i tracten els seus fills bé. Finalment, sa mare se'n va.

Mentrestant, la investigació i la intriga sobre la xica del tren continua. Romeu els conta que, cinc dies abans, ell s'havia disfressat per anar a l'estació, on comprovà que, efectivament, una xiqueta semblava tenir problemes amb uns estrangers, antiquaris, que la duïen a Benissa. Discretament Romeu suggerí a la xica que els escrivira.

Però, acabant-se el curs, Vicent s'hi va presentar un dia per explicar-los la seua creença que la història s'havia acabat: Romeu havia anat a Benissa i havia comprovat que Maria —que així es deia la xica— hi vivia amb els seus iaïos en un riu-rau i que, per seixanta mil pessetes al mes, acompanyava la dona anglesa veïna, que era vella i tenia problemes de visió. El iaio de Maria està transformat des de la mort en accident de la Rosella, la seua filla única, i del gendre.

Sara se sent decebuda perquè Romeu ha llançat la tovallola, mentre que ella encara té bastants dubtes raonables sobre el comportament misteriós de la xica del tren. També la neguiteja el possible divorci dels seus pares... L'adolescència és una etapa difícil i ella es troba sola, impotent i incompresa. Per això sense dir res a ningú, puja al mateix tren que Maria. Aquesta la reconeix i li passa uns papers. Sara, sense voler se'n passa d'estació i ha de baixar a Calp, des d'on li resulta impossible tornar-se'n, perquè no té diners i no hi ha ja cap tren de tornada. Per sort, un empleat dels ferrocarrils la duu a la Guàrdia Civil, des d'on crida a Teresa —la dona que els neteja la casa—, que acudeix a buscar-la en companyia de l'Anna.

Els papers de Maria són la primera carta que aconsegueix fer arribar als seus possibles salvadors. La xica del tren hi explica que està segrestada per uns estafadors que han arribat a amenaçar-la i a cremar, en senyal d'avís, un pinar dels seus avis.

Aleshores, Romeu i els tres germans decideixen fer una acampada a Benissa, per observar de prop les cases de camp on viuen els iaïos de Maria i els estrangers. Mentrestant, esperen una nova carta, que no arriba perquè, fins que no hi haja lluna plena, Maria no pot escriure'ls, ja que ho fa d'amagat i sense llum. Sara decideix proporcionar-li una llanterna elèctrica.

La segona carta és recollida per Vicent i Maria reflecteix les seues preocupacions, perquè els estafadors estan fent firmar uns papers a la seua iaia i busquen una capsa que Maria ha guardat zelosament. Una vegada acampats, als peus de la serra de Bèrnia, aconseguen xarrar amb l'àvia de Maria, que els conta la seua vida.

Novament, Vicent els duu una altra carta de Maria, en la qual aquesta els explica on té amagada la capsa amb els papers que busquen els segrestadors i els demana que l'agafen. Ells, en un primer moment, sols poden prendre els papers i, quan més tard hi tornen per endur-se el bagulet amb l'excusa de buscar un rellotge que havien perdut, ja no l'hi troben. Romeu, disfressat, intenta recuperar la capsa a la tenda d'antiguitats dels segrestadors i a d'altres de la contornada, sense cap resultat positiu. L'Anna, en canvi, ha mostrat els papers engroguits a Miquel, el seu professor d'Història, de qui està enamorada. Ell els atribueix gran valor històric i tracta de classificar-los, tot i intentant desxifrar els signes (lletres, segurament) que apareixen als papers que tenen entre dos-cents i quatre-cents anys d'antiguitat. De totes formes, manifesta que fins després de l'estiu, no podrà comptar amb l'ajut d'uns paleògrafs que els desxifren.

Sara demana a son pare que busque la capsa desapareguda a Londres i per això li envia un dibuix i una descripció per fax. Després té un encontre casual amb Rosa, la seua professora de Llengua, la qual, en veure els documents, hi ofereix algunes explicacions: els signes són una barreja de lletres àrabs i llatines. Aconseguen llegir-ne alguns i Miquel es capfica investigant-los. Anna, com que Miquel està obsedit amb els papers, decideix encetar la seua pròpia línia d'investigació: l'arbre genealògic de Maria, per a la qual cosa parla amb donya Pepita, la mestra de la mare de Maria, la qual els informa del nom, cognoms i data de naixement dels pares de la xiqueta. Anna també s'entrevista amb mossén Hilari, el rector, que, a l'arxiu parroquial, obté la inscripció de casament dels pares de Ximet —és a dir, l'avi patern de Maria—, que són nats a Benissa. Dies més tard, el rector els proporciona l'arbre dels avantpassats de Maria que arriba fins a un home que procedeix d'Albarrasí i una dona de Llíber. Anna es decep un poc perquè plantejava la hipòtesi d'uns avantpassats d'origen nord-africà.

Mentrestant Miquel, en una carta de disculpa pel seu comportament aparentment despreocupat, aporta més dades aclaridores: els documents estan escrits en un àrab dialectal barrejat

amb paraules i expressions valencianes, que, a poc a poc, predominen en els documents més moderns. A més, estan escrits en forma de poemes.

Però, quan semblen estar més a prop de la solució, Maria, la vella Inger i Ramon *el Panxut* desapareixen. Miquel envia alguna traducció més i remarca que en els textos hi ha topònims de la comarca i comencen a produir-se telefonades que es tallen, cosa que els reté a casa quan estan ja decidits a explicar el cas a la Guàrdia Civil, i s'adormen.

Al cap d'un temps, Romeu arriba a la casa de Sara i relata com l'últim diumenge els segrestadors van estar carregant objectes per emportar-se'ls de la casa on treballen. També va sentir que se n'anaven a Londres des d'un aeroport, que ell creu, en un principi, que és el de Manises, però que, finalment, resulta ser el de l'Altet. Per sort, un titular de premsa sobre recents robatoris d'obres d'art i objectes antics a la Marina els fa relacionar immediatament els dos fets: robatoris i fugida. Per això, els tres germans demanen ajut a son pare, que sols es tranquil·litza quan s'assabenta que la Guàrdia Civil intervé en el cas. Aquesta escorcolla la casa de Benissa i la de l'antiquari, al qual Vicent talla la línia telefònica per tal de protegir Maria.

Mentrestant, a l'arxiu de Llíber, l'Anna localitza unes quantes generacions d'avantpassats de Maria. Per l'any 1750 hi troba una branca procedent de Pego, direcció que decideix investigar.

D'altra banda, el pare de Sara els conta que la Interpol ha detingut la vella Inger i *el Panxut*. A més, la caixa és recuperada després de buscar-la, amb l'ajuda d'un amic, per cinquanta-dues botigues, i Maria els ha sigut confiada en Londres per la policia fins que tots tornen a casa. Els tres germans corren a tranquil·litzar la iaia de Maria.

Arriben noves notícies als periòdics sobre la desarticulació de la banda internacional que ha realitzat els robatoris. L'Anna, però, continua la investigació històrica a Pego, Margarida i altres pobles de la Marina i el Comtat, fins que arriba a la Vall d'Alcalà, on un document del rector de l'època confirma la pràctica de la religió musulmana per part de Roser i Donís. S'hi van produir aldarulls nocturns en què la gent del poble demanava que se n'anara el rector per haver-los denunciat. La parella desaparegué. Fins que arribaren a Pego, on, per manca de documentació, Anna dóna per acabada la investigació.

El pare i la mare dels nostres tres amics tornen a casa i deci-

deixen conviure junts. Maria agraeix als seus amics l'ajuda rebuda i els explica alguns detalls sobre el segrest: l'excel·lent visió de l'Inger, gran especialista en art, etc. La segrestaren perquè creien que ella els havia descobert i sabia que, en realitat, es dedicaven a robar. Però, Maria desconeixia l'origen de la seua caixa, encara que son pare tenia pensat explicar-li el significat dels signes en fer-se més major. Aleshores Anna arriba amb un informe dels perits que l'han estudiada que conclou datant la capsa en uns quatre-cents anys.

A més, l'informe compara la caixa amb les que usen les dones del nord d'Àfrica per contenir estris per pentinar-se.

El treball dels historiadors i lingüistes ha acabat. Han traduït tots els poemes, que reflecteixen les vivències dels moriscos en les terres valencianes. Miquel i Annette (una especialista francesa de qui l'Anna està gelosa fins que comprova que té una seixantena d'anys) condueixen la colla fins a l'Atzúvieta, un poblat morisc que hi ha a la Vall d'Alcalà, i on visqué Budjalí, avantpassat de Maria segons la investigació de l'Anna. D'acord amb l'estudi realitzat, els moriscos hi deixaren les seues dones embarassades en ser expulsats del nostre país. Fàtima, dona de Budjalí, transmeté llengua i documents als seus fills. Anna, en explicar l'arbre genealògic que ha elaborat, rep felicitacions de tots. Maria renuncia al llegat dels seus avantpassats, que cedeix al Museu Etnològic de la Marina, encara que hi haja reflectit els patiments dels seus.

Sara rep la felicitació telefònica de l'alcalde de Dénia. L'avi de Maria es mor, és incinerat i tots acudeixen al moment d'escampar per la serra de Bèrnia les seues cendres, mentre una pluja banya per primera vegada en molts mesos les eixutes terres de la Marina. «Tot acaba», diu Maria, i «tot comença, si tu vols» afegeix Vicent.

TEMA I INTERÉS DEL LLIBRE

Les aventures ocorregudes a un lloc exòtic ens resulten atractives *«per se»*. Però, no obstant això, en *Uns papers en una capsa* ens adonem que l'aventura pot ser d'allò... més quotidià i que l'exotisme és viu també a les nostres terres, especialment quan ens referim a d'altres gents que han viscut ací, en una altra època. Encara diem en terres valencianes això d'«en temps dels moros» per donar impressió d'antigor i de misteri. I això ha fet l'autora, subjugar-nos amb l'inconscient col·lectiu que els valencians

portem d'aquella gent i d'aquelles circumstàncies. I, a més a més, ho ha fet amb un llenguatge planer —amb correcció, però sense artificiositat— que aconsegueix atraure els potencials lectors. Per tant, el llibre que ha escrit Carme Miquel té guanyada, en principi, part de la guerra en favor del foment de la lectura.

L'interès per l'actualitat, que l'autora aprofita amb l'ús de textos periodístics, acosta més els lectors a l'obra. Des d'una òptica formativa integral, ens permet el treball escolar de les actituds, valors i normes implícits a la manera de viure i d'actuar dels personatges, siga quina siga la seua procedència i l'època a què hom es referisca. Al costat dels problemes vivencials dels moriscos, ens trobem els de la gent de la nostra ruralia, actualment marginada, i els d'una societat ben actual, amb separacions matrimonials ben avingudes o segrests d'abast internacional... D'una manera ben clara vol transmetre ensenyances als lectors lligades fonamentalment a la tolerància, però defugint dogmatismes i fomentant la comprensió i l'enriquiment que representa la diversitat.

Pels aspectes tractats en el llibre, dues matèries n'ixen afavorides substancialment a partir del seu ús: l'àrea de Llengües i la de Coneixement del Medi (o Ciències Socials i Naturals, si parlem d'Educació Secundària). La primera, no sols pel lèxic valencià emprat, ben arrelat al medi descrit, sinó per la necessitat que suggereix de conèixer d'altres codis lingüístics actuals (llengües estrangeres: anglés, àrab, ...) o històrics (l'aljamia, etc.); o la importància diacrònica del procés de substitució de llengües (cosa que ens duu a aprofitar l'ocasió per a parlar de sociolingüística, tan poc tractada en les nostres aules). En Coneixement del Medi, podem aprofitar tant totes les referències geogràfiques a la Marina, i el seu estudi i aprofundiment, com el treball històric relacionat amb la coexistència de moriscos i cristians a les nostres terres. L'orientació que el llibre ens suggereix és bàsicament la de la investigació per l'acció, ja siga lingüística, geogràfica o històrica.

Sense cap pretensió de fer-ne un llistat exhaustiu, alguns dels aspectes que es poden treballar ben bé als debats o treballs en equip, tant des d'una perspectiva històrica com actual, són els que segueixen:

—Els drets dels infants en relació amb la seua vida familiar i el coneixement de tipus de famílies distints al tradicional: monoparentals, parelles de fet, entre homosexuals... Els seus conflictes i les seues solucions raonables: separacions matrimonials, etc.

—La xenofòbia i el respecte als diferents. Conflictes lingüístic.

—La importància dels mitjans de comunicació en la nostra societat.

—La solidaritat humana en diferents àmbits: la família, els amics, etc.

—Reflexionar, valorar i analitzar si ha canviat molt el comportament humà, el respecte a la vida, les expulsions massives de població, etc., al llarg de la història.

—L'espoli d'objectes històrics. El seu aprofitament social necessari.

—El plaer d'històries basades en qualsevol esdeveniment, anècdota,...

—Qualsevol altre tema proposat pels alumnes i suggerit per la lectura del llibre.

L'AUTORA

Carme Miquel (La Nucia, 1945) es defineix abans que res com a mestra d'escola, professió a la qual es dedica des de fa molts anys i que, segons ella, marca l'orientació de la resta d'activitats que ha realitzat i que realitza. Va fundar la Secció de Pedagogia de Lo Rat Penat en els anys seixanta i des d'aleshores el seu nom ha estat sempre associat als moviments de renovació pedagògica i, actualment, presideix la Federació d'Escola Valenciana.

Però, a més a més, és una escriptora de reconegut prestigi en el camp de la literatura infantil i juvenil. L'any 1971 publicà la narració curta titulada *Un estiu a la Marina Alta* i, posteriorment, ha publicat diversos llibres d'adaptacions de contes populars: *Marieta*, *La Rabosa* i *Barrets barata rialles*. *Uns papers en una capsa* és la seua primera obra juvenil.

L'ILLUSTRADOR

Joan Arocas Boix va nàixer a l'Alcúdia (la Ribera Alta) i estudià Belles Arts a la Facultat de Sant Carles de València. Professionalment, s'ha dedicat a la il·lustració publicitària i ha dibuixat còmics per a adults que ha publicat en diferents revistes d'àmbit estatal, on destaquen, sobretot, els editats a la revista *Nova Frontera*. Com a pintor, ha participat en diverses exposicions col·lectives i individuals.

Darrerament, s'ha dedicat amb èxit a la il·lustració de llibres

infantils i juvenils en diverses editorials. Per a Edicions Bromera ha il·lustrat anteriorment els llibres: *Gulliver a Lilliput*, *La vall de la por*, *El misteriós punyal del pirata* i *El supervivent*.

SUGGERIMENTS DIDÀCTICS I METODOLÒGICS

Cal entendre la lectura bàsicament com una tasca lúdica que, des de la nostra acció pedagògica, hem de fer despertar com una necessitat en els potencials lectors, mitjançant certes activitats. Aquestes activitats, prèvies a la lectura i motivadores, caldrà diferenciar-les d'aquelles que realitzarem durant la lectura, així com d'aquelles altres fetes amb posterioritat. Les activitats prèvies que us aconsellem, per la seua efectivitat demostrada, són tant les d'anticipació com les de recreació possible de la història.

Però, això sí, la lectura d'un llibre no pot ser mai una excusa per a la realització d'altres tasques, matèries i objectius, especialment si són individuals i solament avaluadors. No obstant això, s'ha de reconèixer que sovint la realització d'activitats sobre un llibre, com més diverses millor i sobretot collectives, solen ser una dinàmica excellent per potenciar el plaer de la lectura.

La comprensió lectora, per exemple, pot realitzar-se, una vegada acabada la lectura collectiva, de manera oral, encara que també pot fer-se per escrit, però no és convenient abusar d'aquest sistema, perquè l'alumnat pot creure que la finalitat de tota lectura és contestar preguntes i no passar-ho bé.

Des de les noves propostes pedagògiques es proposa globalitzar els continguts. Deixant de banda els continguts conceptuals bàsics a les àrees de Llengües i de Coneixement del Medi per aquestes edats, i els actitudinals (actituds, valors i normes) ja esbossats als debats proposats en l'apartat que dediquem al *Tema i interès del llibre*, els continguts que prenen una considerable importància en un text com el d'*Uns papers en una capsa* són els procedimentals. Així, per exemple, proposem, en aquestes *Propostes didàctiques*, el treball d'una variada tipologia textual, de la qual el llibre dóna una variada mostra: cartes, poemes, títulars i notícies periodístiques i felicitacions, per exemple.

Però, sobretot, ens hem centrat en la busca i en l'organització d'informació complementària, és a dir, en el treball investigatiu, que, proposat per Freinet a les seues tècniques, coincideix pràcticament amb l'anomenat *procés periodístic* que, tot seguit, descriurem amb especial atenció perquè es tracta d'un procediment

molt recomanable en la realització de la majoria de les activitats proposades en les *propostes de treball* elaborades a continuació.

Celestin Freinet proposa una veritable utilització de la premsa (actualment parlàriem de mitjans de comunicació, no sols escrits, sinó també sonors i àudio-visuals) no sols com a auxiliar didàctic o com a objecte d'estudi, sinó fonamentalment com a mètode i actitud davant l'estudi i el treball escolar, perquè trenca esquemes acadèmics tradicionals. Però actualment no podem estar d'acord amb ell quant al rebuig complet que feia del material imprès que arriba elaborat des de fora de l'escola. Ans al contrari, veiem totalment justificat el seu ús, pel que fa d'acostament de la realitat a l'alumne. El que sí que hem de fer és, necessàriament, un treball profund de *lectura crítica* dels mitjans, per a conèixer els seus mecanismes, limitacions, i aprofitar-nos-en dels avantatges que tenen. La solució no és defugir el seu ús, sinó «aprendre a desemascarar-los», tal com diu José L. Corzo.

El *procés didàctic* que proposa Freinet rememora el *procés periodístic*. Dels passos que ell esmenta, n'haurem de fer un esforç d'adaptació a l'actualitat social i de l'aula:

*L'alumne investiga l'entorn, ix al carrer, pregunta a la gent,...

*L'alumne ha d'elaborar cada dia el «text lliure» en què recull els resultats de la seua investigació: dades, informes, dibuixos, opinions, etc.

*L'alumne imprimeix —a la seua pròpia impremta— el diari escolar, amb les notícies i informacions més significatives de la jornada.

*L'alumnat distribueix els seus propis diaris entre ells, als d'altres classes, als amics, als familiars, etc.

El *procés d'investigació-acció* que nosaltres proposem, tal com apareix reflectit en la narració que ens ocupa, és molt semblant al freinetià i ens obliga a prendre una sèrie de decisions, els aspectes més importants de les quals destaquem tot seguit:

1. En primer lloc haurem de seleccionar aquell fet, de tota l'actualitat i realitat que ens envolta, que volem destacar i convertir en notícia (pot ser una proposta des d'alguna àrea en concret o un tema globalitzador)

2. Haurem d'utilitzar totes les fonts informatives que tinguem a l'abast (els nostres mateixos periodistes, d'altres mitjans de comunicació, ...).

3. També haurem de fer una tria de documents gràfics que creguem interessants.

4. Haurem de seleccionar i donar prioritat a aquells trets més destacables de tota la informació recollida.

5. Cal prendre també les pertinents decisions sobre maquetació i publicació: si serà periòdic, distribució de l'espai; si és ràdio o vídeo, del temps, etc.

6. El pas següent és el de l'elaboració física de la notícia o notícies. Amb els paquets informàtics d'autoedició hom ha millorat molt la qualitat i simplificat el procés.

7. La impressió podem realitzar-la de múltiples maneres, encara que les fotocòpies són un mitjà bastant usual i de qualitat. En ràdio es pot fer en directe o enregistrant-ho en cassette.

8. Finalment, cal decidir també la distribució i venda de la producció, així com els aspectes econòmics (preu de cost, publicitat i el seu preu, beneficis que volem obtenir, etc.).

No hem incidit en la qüestió organitzativa prèvia, encara que ens inclinem per la presa col·lectiva de decisions i el treball en equip, tal com ocorre en la realitat. Podem aplicar també aquest esquema al treball individual investigatiu, de cara a la presentació d'un dossier, etc.

PROPOSTES DE TREBALL *

(MATERIAL FOTOCOPIABLE)

* L'editor autoritza la reproducció d'aquestes *Propostes de treball* amb finalitats didàctiques, però recorda que no es permet la reproducció, per fotocòpia o altres mitjans, del llibre a què es refereixen aquestes propostes.

A) FITXA DE LECTURA

TÍTOL DE L'OBRA

AUTOR/A:

ILLUSTRADOR/-A:

EDICIONS BROMERA

COLLECCIO: Núm.:

1. Explica quin és el tema principal de l'obra.

.....
.....
.....

2. Escriu els noms dels personatges més importants que apareixen en *Uns papers en una capsula* i algunes de les seues característiques més importants.

Personatge	Característiques més destacables
.....
.....
.....
.....
.....

3. Diques la teua opinió sobre el llibre que has llegit, de manera crítica, i ens fas saber quins aspectes positius hi has trobat i quins altres hi consideres negatius.

.....
.....
.....
.....

4. ¿Com hauria acabat Maria si els seus amics no hagueren comunicat els fets a la Guàrdia Civil? Inventa't un final diferent al que hi ha en el llibre.

.....
.....
.....

B) ESTUDI I ANÀLISI DE L'OBRA

1. L'ESTRUCTURA

Diem que una narració té estructura lineal quan l'autor presenta els fets d'una manera ordenada en el temps. Per a tenir una estructura lineal clàssica, la narració ha de posseir tres parts fonamentals: introducció o plantejament, nus i desenllaç.

¿S'acompleix això quan es parla dels fets que els van ocórrer als moriscos?

¿I quan apareixen cartes o poemes mesclats amb la narració? Raona la teua resposta.

2. EL NARRADOR

2.1. ¿El narrador o narradora d'*Uns papers en una caps*a parla en primera persona o en tercera?

2.2. ¿La narració és omniscient o subjectiva? Raona-ho.

3. L'AMBIENTACIÓ DE LA NOVELLA

3.1. Sobre un mapa del País Valencià i d'Europa localitza els llocs anomenats en la narració i marca'n els itineraris que s'expliquen. ¿Són reals o imaginaris?

3.2. ¿En quina època transcorre la història; en època actual, passada o futura?

3.3. Tingues en compte les respostes anteriors i contesta la pregunta següent: ¿com definiries l'obra que has llegit: històrica, realista, fantàstica, de ciència-ficció o d'aventures? Raona la teua resposta.

4. L'ESTIL

4.1. Entre els adjectius següents, encercla aquells que més encertats cregues per tal de definir l'estil del llibre *Uns papers en una caps*a: *sentimental, pesat, humorístic, interessant, colloquial, poètic, complicat, senzill, malintencionat*. Busca alguns fragments en què pugues justificar les teues respostes. Evidentment, pots afegir tots aquells altres adjectius que cregues apropiats.

4.2. Explica amb les teues paraules el significat de cadascuna de les expressions o frases següents:

—*Romeu interpretava a la perfecció el paper de xicot amenerat.* (pàg. 35)

—Aquest tipus d'objectes que vosté em diu no solen tenir bona venda. (pàg. 36)

—Al costat del cotxe amb la porta oberta les esperava una mena de «gorilla». (pàg. 39)

—La dona és tan anciana que en qualsevol moment podria caure, ¡ba, ba! (pàg. 73)

—Si ell també se sentia impotent, és que estàvem davant d'una situació difícil. (pàg. 98)

4.3. Busca al text altres expressions que t'haguen sorprès o agradat i esbrina'n el significat.

4.4. ¿Què predomina en *Uns papers en una capsxa*, la narració, la descripció o el diàleg? Posa'n exemples.

C) ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

1. Després d'observar atentament la portada del llibre, dibuixa'n una altra que simbolitze la història que s'hi recull.

2. A continuació tens uns cartells en els quals s'han esborrat algunes lletres. Es tracta de senyals que fan referència a topònims i antropònims que apareixen al text. Completa'ls.

a) P _ _ _ O

b) V _ _ _ L _ _ 'A L _ _ _ L À

c) _ _ T Z _ _ V _ _ E T _ _

d) _ _ L C A _ _ _ D E _ _ _ _ O _ _ _ D A

b) _ _ U D J _ _ _ _

3. Imagineu que heu dè contar a la resta de companys i companyes de la classe algun fet quotidià que us sembla misteriós. Intenteu donar-li una explicació com més lògica millor, feu-ne una hipòtesi i intenteu demostrar-la. Seguiu el procés periodístic que el vostre mestre o mestra us explicarà, de manera que, al final, hàgeu de redactar una notícia.

4. Organitzeu un debat al voltant d'algun d'aquests temes:

—Contacte entre llengües, substitució de llengües i conflicte lingüístic.

—La família clàssica i els altres tipus de famílies: monoparentals, parelles de fet, d'homosexuals, etc.

—Els problemes de l'adolescència.

—L'espoliació del nostre patrimoni històrico-artístic.

—¿És important deixar constància escrita de les coses que ens passen o fem? ¿Per què?

Demaneu informació al mestre sobre com poder-lo muntar correctament.

5. Indica la major quantitat d'usos que pugues fer de la premsa. Agafa un periòdic i fulleja'l. ¿Per a quines coses pots utilitzar un diari?

6. Busca a la biblioteca la major quantitat d'informació sobre la comarca de la Marina, per tal d'explicar-ho als teus companys i companyes.

7. Maria llança pel tren missatges secrets per tal de demanar ajuda. Els seus missatges, naturalment, són codificats i gràcies a la investigació dels protagonistes de la novel·la aconsegueixen desxifrar-los.

¿Per què no juguem a ser detectius i paleògrafs?

Fixat en el codi següent:

◆■• □▣□■□• ■■ ◆■▣ ■▣▣ = uns papers en una capsa

●× ≃■ □■◆◆◆ ■● ▣▣□ ■■ ◆□□▣▣ ▣■

●♠•♣●♠•×▣ = li he rentat el cap en tornar de l'església

●●■♣×□ × ■•▣□×◆□■ □□◆×■▣ ▣□•▣ ○♠• ○→♣×▣▣
= Llegir i escriure ¡quina cosa més màgica!

A partir d'aquest, intenta desxifrar els missatges següents:

▣▣□□■ ○×□◆■● =

■● ▣■● •♠≃ ▣□□■□◆ ▣■ ■■♣□■ =

■● □▣□■ ■■•■■▣→ ●▣ ○▣□■ ▣ ■•▣□×◆□■ =

el ○▣●●□□◆▣ m'ha □■□◆■□×◆ en amors =

I ara, imagina't que vols enviar missatges codificats als teus companys sense que els enemics sàpien de què parles. Inventa't un codi lingüístic o gràfic diferent (amb fragments del llibre *Uns papers en una capsa*) i deixa que els desxifren.